

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 727/2016-45

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. februára 2017 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka, sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKČIA] a [REDAKČIA] obe [REDAKČIA], zastúpených advokátom Mgr. Petrom Fischerom, Horná 30, Banská Bystrica, vo veci namietaného porušenia práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 95/2003 a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Co 899/2015 a takto

r o z h o d o l :

1. Právo [REDAKČIA] a [REDAKČIA] na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 95/2003 a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Co 899/2015 porušené bolo.

2. [REDACTED] a [REDACTED] priznáva finančné zadosťučinenie každej v sume po 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Banská Bystrica povinný zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. [REDACTED] a [REDACTED] priznáva finančné zadosťučinenie každej v sume po 500 € (slovom päťsto eur), ktoré je Krajský súd v Banskej Bystrici povinný zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresnému súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 95/2003 prikazuje konať bez zbytočných prietáhov.

5. Okresný súd Banská Bystrica je povinný uhradiť [REDACTED] a [REDACTED] trovy právneho zastúpenia v sume 455,77 € (slovom štyristopäťdesiatpäť eur a sedemdesiatsedem centov) na účet ich právneho zástupcu Mgr. Petra Fischera, Horná 30, Banská Bystrica, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. októbra 2016 doručená sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] obe [REDACTED] [REDACTED] (spolu ďalej len „sťažovateľky“), vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 95/2003 a postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Co 899/2015.

2. Sťažovateľky sa návrhom doručeným okresnému súdu 21. mája 2003 domáhali náhrady škody na zdraví. V sťažnosti uvádzajú:

„V konaní na základe podaného návrhu dňa 21.05.2005 všeobecné súdy konali a meritórne rozhodli až 12.11.2014, pričom písomné vyhotovenie rozhodnutia v merite veci bolo doručené môjmu právnenému zástupcovi dňa 15.12.2014. Znamená to toľko, že súdy vo vzťahu k meritu veci vybavili túto vec za 8 rokov a 6 mesiacov.

O trovách konania nerozhodli všeobecné súdy do dňa podania tejto sťažnosti. O trovách konania rozhodujú už 1 rok a 11 mesiacov.

Vzhľadom na skutkovú stránku veci, ako aj právnu kvalifikáciu je doba 10 rokov a 6 mesiacov ešte neskončeného konania absolútne neprimeraná a nedá sa odôvodniť.

Z kauzistického hľadiska ide o bežnú jednoduchú žalobu. Domáhali sme sa náhrady škody pozostávajúcej z troch nárokov. Prvý bol materiálna škoda, druhý nárok spočíval v bolestnom a tretí v náhrade na strate v dôsledku trvalých následkov pri spoločenskom uplatnení. Všetky nároky sme mali riadne odôvodnené a doplnené znaleckými posudkami už pri podaní žaloby. Zavinenie protistrany bolo preukázané odborným stanoviskom už v predchádzajúcom trestnom konaní. Zostávalo na úvahu súdu do akej výšky nároky vyplývajúce z poškodenia zdravia nám prizná. Konanie mohlo skončiť po dvoch, troch pojednávaniach do dvoch rokov, vrátane odvolacieho konania.

Sumy zadosťučinenia po 5.000,- € každej sťažovateľke považujeme za primerané. Ja sťažovateľka v 1. rade som v dôsledku utrpených zranení musela ísť do predčasného dôchodku a pre bolesti v opornom aparáte som nemohla vykonávať svoju prácu. Nikto ma viac nezamestnal a chodila som len po lekároch. V dôsledku zranení sa mi radikálne znížil vymeriavací základ pre dôchodok. Ja sťažovateľka v 2. rade som mala v čase začatia konania 12 rokov v súčasnosti mám 25 rokov. Bola som a som závislá od matky /sťažovateľka 1./ študujem na vysokej škole. Utrpela som devastačné zranenia hlavy s veľkými mapovými jazvovými rezíduami. Chrup mám devastovaný, poúrazové bolesti pretrvávajú. Nehoda sa stala v časovej nadväznosti na úmrtie otca, zostali sme samé s mamou. Ja som veľmi ťažko znášala v pubertálnom veku viditeľné defekty. Nevieť si na ne zvyknúť doposiaľ.

Finančne sme boli na hranici biedy. Táto situácia sa čiastočne vylepšila po tom, ako žalovaný postupne plnil priznanú istinu. Mohli sme aspoň vyplatiť dlhy. Nezostáva nám veľa ani na bežný život, pričom máme financovať dlhodobé právne konanie, bez toho, aby sme tento stav zavinili.

Právo každého na spravodlivý proces v sebe zahŕňa okrem práva na meritórne rozhodnutie o návrhu aj právo účastníka na náhradu nákladov ktoré musel vynaložiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov. Tento nárok je jednou rovinou spravodlivosti v súdnom konaní. Absencia tejto roviny v konaní a rozhodovaní všeobecných súdov zakladá nerovnoprávne postavenie účastníkov konania a súd sa stáva nevierohodný. Poškodzuje naše práva na spravodlivý proces. ...

Zdôvodnenie eventuálneho návrhu

Vzhľadom na konanie resp. nekonanie všeobecných súdov nemôžeme dopredu predpokladať, na ktorom súde /Krajský súd Banská Bystrica alebo Okresný súd Banská Bystrica/ sa bude vec nachádzať v čase konania a rozhodovania Ústavného súdu SR. Preto nám neostáva iné, ako použiť právnu analógiu a prostredníctvom právneho zástupcu navrhovaný nález formulovať v dvoch eventuálnych modifikáciách. Navrhli sme jeden návrh nálezu a pre prípad, že by mu nebolo vyhovené navrhujeme nález náhradný - eventuálny.“

3. Sťažovateľky navrhli, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1/ Neprimeranou dĺžkou konania Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn.: 13Co/899/2015, v ktorom súd rozhodoval v spojitosti s predchádzajúcim konaním Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn.: 15C/95/2003, ktoré bolo začaté návrhom zo dňa 21.5.2003, došlo k porušeniu základných ľudských práv a slobôd sťažovateľiek vyplývajúcich z čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v náväznosti na čl. 6 odsek 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2/ Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný uhradiť každej sťažovateľke sumu po 5.000,- € v lehote 15 dní od doručenia tohto nálezu, titulom primeraného zadosťučinenia za zásah do našich práv na časovo primerané prejednanie našej veci pred súdom.

3/ Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný nahradiť sťažovateľkám sumu: 455,77 € titulom náhrady trov právneho zastúpenia v tomto konaní do 15 dní od doručenia tohto nálezu...

eventuálny nález...

1/ Neprimeranou dĺžkou konania Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn.: 15C/95/2003, ktoré bolo začaté návrhom zo dňa 21.5.2003, v ktorom súd rozhodoval v spojitosti s konaním Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn.: 13Co/899/2015, došlo k porušeniu základných ľudských práv a slobôd sťažovateľiek vyplývajúcich z čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v náväznosti na čl. 6 odsek 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2/ Okresný súd v Banskej Bystrici je povinný uhradiť každej sťažovateľke sumu po 5.000,- € v lehote 15 dní od doručenia tohto nálezu, titulom primeraného zadostučinenia za zásah do našich práv na časovo primerané prejednanie našej veci pred súdom.

3/ Okresný súd v Banskej Bystrici je povinný nahradiť sťažovateľkám sumu: 455,77 € titulom náhrady trov právneho zastúpenia v tomto konaní do 15 dní od doručenia tohto nálezu...“

4. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 727/2016-17 z 30. novembra 2016 sťažnosť sťažovateľiek v časti namietaného porušenia práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a postupom krajského súdu prijal na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti (namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy) sťažnosť sťažovateľiek odmietol.

5. Ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vyzval predsedu okresného súdu a predsedu krajského súdu, aby sa vyjadrili k prijatej sťažnosti.

6. Predseda okresného súdu na výzvu ústavného súdu reagoval podaním sp. zn. Spr 4008/16 z 10. januára 2017, v ktorom okrem iného uviedol:

«... V merite bola vec právoplatne ukončená rozsudkom OS BB č. k. 15C/95/2003-811 zo dňa 24. 04. 2013, právoplatným dňa 17. 12. 2014, v spojení s rozsudkom KS v BB č. k. 15Co/384/2013 zo dňa 12. 11. 2014. Súd však doposiaľ právoplatne nerozhodol o náhrade trov konania.

K tejto časti konania týkajúcej sa rozhodovania o náhrade trov konania predseda súdu uvádza, že dňa 26. 08. 2015 pod č. Spr 3057/15 bola predsedom súdu vybavená

sťažnosť [REDACTED], a [REDACTED] vo veci 15C/95/2003 v časti rozhodovania o trovách konania, ktorú predseda súdu považoval za opodstatnenú z dôvodu, že od uplatnenia náhrady trov konania podaním právneho zástupcu sťažovateľiek zo dňa 17. 03. 2015 bola vo veci zistená nečinnosť tunajšieho súdu v trvaní 5 mesiacov. V rámci opatrenia predseda súdu prerokoval vec s konajúcim sudcom za účelom zabezpečenia plynulosti konania a bolo mu uložené konať vo veci bez väčšieho odkladu.

Na základe opatrenia predsedu súdu bolo v dotknutom konaní dňa 09. 09. 2015 vydané uznesenie č. k. 15C/95/2003-894, ktorým súd rozhodol o trovách konania a ktoré bolo napadnuté odvolaním žalovaného dňa 29. 09. 2015 a odvolaním žalobkýň dňa 05. 10. 2015. Dňa 13. 10. 2015 doručil súd stranám podané odvolania a dňa 02. 11. 2016 postúpil vec na rozhodnutie Krajskému súdu v Banskej Bystrici, (spis. zn. 13Co/899/2015). Dňa 02. 08. 2016 bol spis po rozhodnutí krajského súdu č. k. 13Co/899/2015 zo dňa 30. 06. 2016 vrátený späť tunajšiemu súdu s tým, že prvý výrok uznesenia okresného súdu č. k. 15C/95/2003-894 krajský súd zrušil a vrátil na ďalšie konanie, vo zvyšnej časti zostalo uznesenie nedotknuté. Dňa 04. 08. 2016 tunajší súd doručil uznesenie krajského súdu stranám v konaní. Dňa 25. 08. 2016 bolo súdu právnym zástupcom žalobkýň doručené vyjadrenie, ktorým poukazuje na nedostatky v uznesení krajského súdu (chýbajúca identifikácia uznesenia okresného súdu). Opatrením predsedu súdu zo dňa 12. 09. 2015 došlo k zmene zákonného sudcu vo veci ([REDACTED]) pre dlhotrvajúcu práceneschopnosť sudcu [REDACTED] (§ 51 ods. 4 písm. a/ zák. č. 757/2004 Z. z.). Dňa 04.10. 2016 bol spis predložený Krajskému súdu v Banskej Bystrici za účelom opravy uznesenia krajského súdu. Dňa 07. 12. 2016 bol spis po rozhodnutí krajského súdu č. k. 13Co/899/2015 zo dňa 07. 11. 2016 vrátený späť tunajšiemu súdu. Odo dňa 15. 12. 2016 do 30. 12. 2016 bol spis zapožičaný Krajskému súdu v Banskej Bystrici. Opatrením predsedu súdu zo dňa 02. 01. 2017 bola vec 15C/95/2003 po ukončení práceneschopnosti vrátená pôvodnému sudcovi [REDACTED].

Uvádzam, že v tejto časti konania od doby 09. 09. 2015 doposiaľ nevidím zbytočné prietahy v postupe tunajšieho súdu. K aktuálnemu stavu konania uvádzam, že zákonný sudca má konať bez väčšieho odkladu už na základe záverov vybavenia sťažnosti predsedom súdu pod Spr 3057/2015, preto predseda súdu očakáva, že v najbližšej dobe dôjde k rozhodnutiu o trovách konania v časti zrušenej krajským súdom.»

7. Predseda krajského súdu na výzvu ústavného súdu reagoval podaním sp. zn. Spr 1231/16 z 23. decembra 2016, v ktorom okrem iného uviedol:

„Sťažovateľky poukazujú aj na to, že o trovách konania nerozhodli všeobecné súdy do dňa podania tejto sťažnosti. O trovách konania rozhodujú už jeden rok a jedenásť mesiacov.

Rozhodnutie vo veci samej (v merite veci) nadobudlo právoplatnosť 17. decembra 2014. O trovách konania okresný súd rozhodol (tak, ako to správne uviedli sťažovateľky v ústavnej sťažnosti) uznesením 15C/95/2003 až dňa 9. septembra 2015. Proti uzneseniu okresného súdu o náhrade trov konania podali odvolanie žalobkyne, ako aj vedľajší účastník na strane žalovaného. Krajskému súdu v Banskej Bystrici bola vec predložená na rozhodnutie o odvolaní proti uzneseniu okresného súdu o trovách konania dňa 3. novembra 2015. Odvolací súd o odvolaní rozhodol uznesením č. k. 13Co/899/2015-1001 dna 30. júna 2016. Sťažovateľky z dôvodu prietahov v konaní vedenom na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 13Co/889/2015 podali aj sťažnosť adresovanú predsedovi krajského súdu doručení 2. augusta 2016. Z odpovede v rámci prešetrenia sťažnosti Spr 923/16 z 25. augusta 2016 vyplýva, že Krajský súd v Banskej Bystrici vo veci rozhodol dňa 30. júna 2016 a spis bol dňa 3. augusta 2016 vrátený späť okresnému súdu, ktorý dňa 4. augusta 2016 rozhodnutie krajského súdu zaslal právnemu zástupcovi sťažovateľiek. Sťažnosť sťažovateľiek bola vyhodnotená v zmysle § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako dôvodná. Z odôvodnenia vybavená sťažnosť vyplýva, že k prietahom v konaní došlo z objektívnych dôvodov, vzhľadom na vysoký nápad vecí. Subjektívne prietahy v konaní spočívajúce na strane sudcov ale zistené neboli. Sudca nemôže byť zodpovedný za to, že je dlhodobo značne vyťaženy a v dôsledku toho nie je schopný vykonávať všetky potrebné úkony neodkladne tak, aby to odpovedalo potrebám každého jednotlivého konania a najmä záujmu účastníkov, na čom možno najrýchlejšom rozhodnutí veci.

Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením č. k. 13Co/899/2015-1001 zo dňa 30. júna 2016 uznesenie okresného súdu vo výroku, ktorým okresný súd zaviazal žalovaného nahradiť žalobkyniam trovy konania spočívajúce v trovách právneho zastúpenia v sume 15.380,77 Eur na účet ich právneho zástupcu, a to do 15 dní od právoplatnosti uznesenia

zrušil a v uvedenom rozsahu vrátil vec okresnému súdu na ďalšie konanie. O trovách konania od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia okresného súdu vo veci samej (17. decembra 2014) až do podania ústavnej sťažnosti sťažovateľkami (25. októbra 2016) právoplatne rozhodnuté nebolo. Podľa názoru Krajského súdu v Banskej Bystrici pri posudzovaní ústavnej sťažnosti sťažovateľiek na porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, je potrebné rozlišovať medzi dĺžkou konania pri rozhodovaní o náhrade trov konania (o ktorých doteraz od 17. decembra 2014 právoplatne rozhodnuté nebolo) a dĺžkou konania vo veci samej, keď rozsudok v merite veci nadobudol už právoplatnosť 17. decembra 2014, a povinný z rozsudku (žalovaný) žalobkyniam (sťažovateľkám) na základe rozsudku už aj plnil.“

8. Právny zástupca sťažovateľiek zaujal stanovisko k vyjadreniam okresného súdu a krajského súdu podaním doručeným ústavnému súdu 25. januára 2017, v ktorom zotrval na podanej sťažnosti.

9. Ústavný súd upustil so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

10. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Sťažovateľky sa sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu a postupom krajského súdu.

12. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

13. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

14. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala z § 6 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016 (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, a § 117 ods. 1 OSP, z ktorej vyplýva povinnosť sudcu robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplývala z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

15. Podľa čl. 17 Civilného sporového poriadku účinného od 1. júla 2016 (ďalej len „CSP“) súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá,

predchádza zbytočným priesťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

16. Podľa § 157 ods. 1 CSP súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jednom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania.

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priesťahom v konaní, a tým aj k porušeniu práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateliek, pričom si z okresného súdu vyžiadal spis sp. zn. 15 C 95/2003.

18. Konanie vo veci sťažovateliek sa na okresnom súde začalo podaním návrhu sťažovateliek na náhradu škody na zdraví. Rozhodnutie vo veci samej nadobudlo právoplatnosť 17. decembra 2014. Rozhodnutie o trovách konania si okresný súd vyhradil po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Vzhľadom na uvedené ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že pri posudzovaní, či v konaní sťažovateliek došlo k zbytočným priesťahom, zameral svoju pozornosť na tú časť konania pred všeobecnými súdmi, v ktorom súdy rozhodujú o trovách konania vo veci sťažovateliek.

19. Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že konanie nemožno po skutkovej a ani právnej stránke v žiadnom prípade hodnotiť ako zložitú.

20. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priesťahom, a tým aj k porušeniu práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

21. Pri hodnotení podľa tohto kritéria ústavný súd nezistil žiadnu okolnosť, ktorá by mohla byť zohľadnená na ťarchu sťažovateľiek.

22. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu a krajského súdu z hľadiska existencie zbytočných prietáhov v konaní.

23. V postupe okresného súdu zistil ústavný súd obdobie dlhodobej nečinnosti od 17. decembra 2014, keď rozhodnutie vo veci samej nadobudlo právoplatnosť, do 9. septembra 2015, keď okresný súd uznesením sp. zn. 15 C 95/2003 rozhodol o trovách konania. Uznesením krajského súdu sp. zn. 13 Co 899/2015 z 30. júna 2016 bolo uznesenie okresného súdu z 9. septembra 2015 čiastočne zrušené a vec bola vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie. Vzhľadom na zrušenie uznesenia okresného súdu z 9. septembra 2015 je potrebné činnosť okresného súdu pri vydávaní uznesenia o trovách konania hodnotiť ako nesústredenú. Podaním doručeným okresnému súdu 24. augusta 2016 sťažovateľky okresnému súdu oznámili, že uznesenie krajského súdu z 30. júna 2016 neobsahuje všetky potrebné náležitosti. Okresný súd na predmetné podanie reagoval až po 6 týždňoch tak, že 6. októbra 2016 predložil opätovne spis krajskému súdu pre účely vydania opravného uznesenia, čo je možné hodnotiť ako obdobie krátkodobej nečinnosti.

24. Krajskému súdu bol spis na rozhodnutie o odvolaní účastníkov konania proti uzneseniu o trovách konania predložený 3. novembra 2015. Krajský súd o odvolaní sťažovateľiek rozhodoval uznesením po uplynutí 7 mesiacov. Ústavný súd zdôrazňuje, že krajskému súdu musel byť spis s jeho uznesením opätovne predložený 6. októbra 2016 pre účely opravy chyby vo výroku uznesenia. Postup krajského súdu tak možno hodnotiť ako poznačený obdobím krátkodobej nečinnosti a tiež nesústredenej činnosti.

25. Obranu okresného súdu a krajského súdu spočívajúcu v argumentácii o opakovaných zmenách zákonných sudcov z dôvodu práceneschopnosti zákonného sudcu a preťažnosti sudcov ústavný súd neakceptoval. Námietka pretrvávajúceho vysokého nápadu vecí či námietka častých zmien zákonných sudcov, neprimeraného zaťaženia sudcov pri vybavovaní agendy, či dokonca technická nefunkčnosť súdu nemá povahu okolnosti,

ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci občana, ktorý sa naň obrátil. Tieto okolnosti ústavný súd nezohľadňuje v súvislosti s pozitívnym záväzkom štátu zabezpečiť právo občana na súdne konanie bez zbytočných prieťahov (obdobne napr. III. ÚS 140/07). Ústavný súd opakovane konštatoval, že aj v prípade osobných prekážok na strane sudcu môže dôjsť k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Je vecou štátu a organizácie práce súdov, aby za situácie, keď tomu nebráni žiadna zákonná prekážka, nedochádzalo ku zbytočným prieťahom v konaní (I. ÚS 64/2000).

26. Pri otázke posúdenia, či vo veci došlo k zbytočným prieťahom, je potrebné vychádzať z kontextu celkových okolností prípadu. Ústavný súd nemohol prehliadnuť, že konanie o merite veci sťažovateľiek trvalo od 21. mája 2003 do 17. decembra 2014, teda takmer 11 a pol roka, čo je z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľné. Z uvedeného dôvodu postupoval kritickejšie aj pri posudzovaní postupu okresného súdu a krajského súdu pri rozhodovaní o trovách konania vo veci sťažovateľiek, ktoré trvá už dva roky a dva mesiace.

27. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 95/2003, ako aj krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 Co 899/2015 došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu práva sťažovateľiek na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

28. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

29. V súlade s § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ústavný súd okresnému súdu prikázal, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 95/2003 konal bez zbytočných prietáhov.

30. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

31. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

32. Sťažovateľky žiadali o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 5 000 € pre každú z nich.

33. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

34. Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia, pričom pri jeho určení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

35. Vzhľadom na okolnosti danej veci zakladajúce namietané porušenie označeného práva, hlavne s poukazom na to, že sťažovateľky namietali prietahy v konaní až po meritórnom skončení veci, ústavný súd považoval za odôvodnené priznať sťažovateľkám finančné zadosťučinenie každej v sume po 1 500 €, ktoré je im okresný súd povinný zaplatiť

každej v sume po 1 000 € a krajský súd každej v sume po 500 € v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

36. Ústavný súd priznal sťažovateľkám (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu ich právneho zastúpenia advokátom, ktorý si uplatnil nárok na ich úhradu v celkovej sume 455,77 €.

37. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016 ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb je 71,50 € (§ 11 ods. 3 v spojení s § 13 ods. 2 vyhlášky) a hodnota režijného paušálu je 8,58 €. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2017 ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb je 73,67 € (§ 11 ods. 3 v spojení s § 13 ods. 2 vyhlášky) a hodnota režijného paušálu je 8,84 €.

38. S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľkám nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2016 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu) v sume 320,32 € vrátane režijného paušálu a za jeden úkon uskutočnený v roku 2017 (stanovisko k vyjadreniu okresného súdu a krajského súdu) v sume 165,02 € vrátane režijného paušálu. Keďže právny zástupca predložil ústavnému osvedčenie o tom, že je platiteľom DPH, odmena za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom bola zvýšená o 20 %, čo predstavuje celkovú sumu 582,40 €.

39. Vzhľadom na to, že právny zástupca sťažovateľiek si úhradu trov právneho zastúpenia uplatnil iba v sume 455,77 €, ústavný súd, súc viazaný petitom sťažnosti, túto úhradu priznal len vo výške uplatneného nároku.

40. Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet advokáta sťažovateľiek (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

41. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. februára 2017